

Шпирна Вікторія Ігорівна

студентка гр. ФМСзм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

Теслюк Денис Андрійович

студент гр. ФМСзм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

Науковий керівник: д.е.н., професор Сидорович О. Ю.

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНИХ МИТНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Функціонування сучасних суспільств, держав, державних інституцій і громадян загалом неможливо уявити без інформації, якість якої визначає ефективність прийняття подальших управлінських рішень в економіці, політиці, суспільній організації тощо.

Широта використання інформації в сучасних суспільствах обумовили ідентифікацію та побудову суспільства нового взірця, яке термінологічно та концептуально визначають як «інформаційне суспільство». Перехідні процеси від індустріального до інформаційного типу суспільної організації зумовлюється різним рівнем використання інформаційних технологій, станом розвитку інформаційного забезпечення держави, рівня її демократичності тощо.

Метою використання інформаційних технологій в митних органах є формування масивів даних для аналізу відповідних процесів та прийняття на основі нього адекватних реальному стану речей управлінських рішень.

Широке використання інформаційних технологій в діяльності митних інституцій в Україні та країн світу дозволяє за допомогою апаратних і програмних засобів здійснювати збір розрізнених фрагментів інформації, їх переробку у якісний масив даних з метою прийняття рішень для досягнення оптимальних економічних параметрів розвитку та функціонування об'єкта управління.

Правове закріплення інформаційні технології отримали в низці правових актів держави, головним серед яких є Митний кодекс України, від 13 березня 2012 року. Відсилку на інформаційні технології, що використовуються у митній справі містять низка статей Митного кодексу України, зокрема: частина 2 стаття 19; частина 4 стаття 194; частина 1, 2 стаття 197; частина 2 стаття 248; частина 5 стаття 255; частина 8 стаття 259; частина 3, 6 стаття 264; частина 1, 6 стаття 319; частина 2, 4 стаття 335; частина 1, 4 стаття 337; частина 22 стаття 356; п. 2 частина 1 стаття 363; п. 16 частина 2 стаття 544; п. 6 частина 1 стаття 565. При цьому, мусимо зазначити, що в жодній з означених статей сутність інформаційних технологій не визначається, лише міститься інформація про те, що відповідні компетентні органи здійснюють делеговану їм діяльність у сфері митної справи із застосуванням інформаційних технологій.

Зазначимо, що Глава 5 Розділу I «Загальні положення» Митного Кодексу України, носить назву «Інформаційні технології та інформаційні ресурси у державній митній справі». У частині 1 статті 31 Митного Кодексу України [1] встановлено, що проведення митного контролю та митного оформлення

товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється з використанням інформаційних технологій, у тому числі заснованих на інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, і засобах їх забезпечення.

З метою ефективного запровадження процедури спільного транзиту в митній сфері України Митною службою України здійснюється широкомасштабна робота з організації та координації заходів нарощування функціональних можливостей Нової комп'ютеризованої транзитної системи (New Computerized Transit System – NCTS), що передбачено нормами статей 4; 5 глави II Доповнення I до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами [2].

Будучи доступною лише для країн-учасниць, NCTS уможливорює обмін інформацією між митницями країн-учасниць Угоди спільного транзиту на усіх етапах митного оформлення товарів на основі здійснення в режимі реального часу за встановленим алгоритмом електронних повідомлень з одночасним обчисленням появи ймовірних митних ризиків.

Безумовно, приєднання нашої держави до Конвенції про процедуру спільного транзиту на основі процедури NCTS, надає велику кількість переваг. В частині функціонування та розвитку митних технологій, до переваг даної системи можемо віднести:

- безперервний обмін в режимі реального часу інформацією щодо особливостей, структури транзитних товарів з 35 країнами-членами Конвенції;
- спрощення та скорочення витрат часу і зусиль на здійснення митних формальностей у зв'язку з використанням єдиної митної декларації та механізму єдиної фінансової гарантії, використання яких встановлюється при переміщенні товарів в межах митного простору країн-учасниць Конвенції від країни-відправлення до країни-призначення;
- імплементація в вітчизняне законодавство та в митну практику держави ефективних та конкурентних умов діяльності фінансових гарантів;
- володіння точною та достовірною інформацією від митних органів країн-учасниць Конвенції щодо транзитних переміщень вантажів, які прямують в Україну в розрізі країн та типу товару;
- введення в дію спеціальних транзитних спрощень, на основі використання таких інструментів як загальна фінансова гарантія, звільнення від гарантії, авторизований вантажовідправник/вантажодержувач, самостійне накладення пломб тощо.

Результати першого місяця застосування NCTS в Україні засвідчують, що введення процедури спільного транзиту в Україні є ключовим заходом в наблизенні вступу нашої країни до Європейського союзу, розвитку торгівельних відносин між країнами-учасницями Угоди та мінімізації витрат часу і зусиль на обробку документів.

За один лише місяць Україна активно долучилась до можливості використання процедури спільного транзиту, оскільки за розподілом транзитних декларацій в розрізі країн в якості митниці відправлення вона

визначалась 22 рази з 4 суб'єктами процедури. Щодо розподілу транзитних декларацій по країнах, де Україна виступала митницею призначення, то тут було 20 суб'єктів процедури та подано 67 декларацій. При цьому, питома вага декларацій комбінованого типу при переміщенні товарів з України становила 55%, при 45% транзитних декларацій звичайного типу, частка яких при переміщенні в Україну склала 70% відповідно.

За інформацією Державної митної служби України, перший місяць застосування процедури спільного транзиту виявив і певні помилки та складності, здійснювані учасниками зокрема:

- помилкове декларування офісу транзиту;
- помилки в заповненні декларацій, в частині неправильного заповнення граф чи введення неправомірних символів;
- виявлення певних неточностей в митному декларуванні, на основі чого мало місце закриття декларацій, за якими товари мали надійти на територію України, проте було скасовані митними адміністраціями інших країн (так, з 257 оформлених декларацій 134, а це більш ніж половина всього обсягу декларацій були закриті митними органами інших країн на шляху руху вантажів);
- існування незначних технічних складностей та проблем, при обмін інформаційними масивами, що оперативно вирішувались учасниками;
- недостатня поінформованість вітчизняних та зарубіжних учасників зовнішньоекономічної діяльності про переваги процедур спільного транзиту, внаслідок чого здійснювалось подання звичайних, а не комбінованих транзитних декларацій, а відповідно зростали витрати часу, зусиль та коштів учасників.

Безумовно, особливості глобального розвитку процесів в митній сфері в умовах діджиталізації обумовлюють забезпечення ефективності здійснення митних формальностей та спрощення митних процедур, важливою передумовою дієвості механізмів яких є функціонування «сучасних, доступних, керованих та кібербезпечних електронних інформаційних систем», що реалізуються на практиці з дотриманням ключових принципів «ефективності інформаційного забезпечення реалізації митної справи».

Тому, дотримання цифрової стратегії розвитку країни, здійснення системи нормативно-правових та інституційних заходів вдосконалення функціонування інформаційних технологій в митних органах України відповідно до європейських та міжнародних вимог, на наше переконання повинно здійснюватись одночасно в технологічному, інституційному та інфраструктурному напрямках.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4495-17>

2. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами:
Міжнародний документ від 20.05.1987 р. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012.